

Ομιλία Προέδρου της Δημοκρατίας

κ. Νίκου Αναστασιάδη

στη Βουλή των Αντιπροσώπων για το Κυπριακό

Πέμπτη 11 Φεβρουαρίου 2016

Κύριε Πρόεδρε, Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Θα ήθελα προ της όποιας αναφοράς να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου στον Πρόεδρο του Σώματος, γιατί με δική του πρωτοβουλία και ύστερα από συνεννόηση με τα κοινοβουλευτικά κόμματα, πραγματοποιείται σήμερα μια ιστορική, θα έλεγα, σύνοδος της Βουλής.

Μια σύνοδος που στόχο έχει την ενημέρωση του αντιπροσωπευτικότερου θεσμού της χώρας για τα όσα μέχρι σήμερα διαδραματίζονται στην νέα προσπάθεια επίλυσης του εθνικού μας προβλήματος.

Θέλω κυρίες και κύριοι, να είμαι εξ' αρχής ξεκάθαρος. Δεν είναι η πρόθεσή μου ούτε να ωραιοποιήσω ή να αποκρύψω τυχόν αδυναμίες ή αρνητικά, αλλά ούτε και να δαιμονοποιήσω τα όσα καταγράφονται στις διαπραγματεύσεις.

Θα παραθέσω τα γεγονότα ως έχουν και θα αναπτύξω κάποιους προβληματισμούς για τις προοπτικές και δυνατότητες που προσφέρονται ή και τις συνέπειες εις βάρος του κυπριακού ελληνισμού και της πατρίδας μας, είτε από μια ετεροβαρή λύση ή ένα νέο αδιέξοδο, αν ιδιαίτερα τούτο οφείλεται σε ανεδαφικές προσδοκίες ή στην επιδίωξη του ανέφικτου.

Θεωρώ καθήκον μου να τονίσω το αυτονόητο: Η σημερινή ενημέρωση δεν θα πρέπει να θεωρείται ως αφορμή για να ξεκινήσει μια δημόσια μεταξύ μας διαπραγματεύση ή, το χειρότερο, αιτία για αχρείαστες αντιπαραθέσεις.

Κάτι ανάλογο θα αποδυνάμωνε την διαπραγματευτική μας θέση αλλά και θα προκαλούσε έναν ανεπιθύμητο διαχωρισμό.

Εξάλλου, όπως πολλές φορές έχω τονίσει, αλλά είναι και η βαθεία μου πεποίθηση, αυτό που επιζητώ είναι τη συνεργασία και στήριξη του συνόλου των πολιτικών δυνάμεων, αν είναι δυνατόν.

Θα το επαναλάβω, κανενός οι ώμοι δεν είναι ικανοί να σηκώσουν το βάρος ενός προβλήματος που αφορά την τύχη του κυπριακού Ελληνισμού ή το μέλλον του συνόλου του λαού και της Χώρας.

Την ίδια ώρα, δεν θα επέτρεπα ποτέ να εκληφθεί πως η έκκληση και οι αναφορές μου αποσκοπούν στην φίμωση του οποιουδήποτε ή στην αποφυγή έκφρασης της αντίθετης άποψης. Εξ' άλλου, οι μεταξύ μας διαφωνίες είναι καλά γνωστές, θεμιτές αλλά και απόλυτα σεβαστές.

Εκείνο που θεωρώ άκρως επιβλαβές είναι η παραποίηση, διαστρέβλωση ή απόκρυψη γεγονότων προκειμένου να αιτιολογείται η διαφωνία ή η κριτική που ασκούμε.

Και εάν η πιο πάνω μορφή κριτικής αφορά θέματα εσωτερικής διακυβέρνησης που σκοπό έχει την απομάκρυνση της κυβέρνησης, τούτο μπορεί να θεωρηθεί σαν μέρος του πολιτικού παιγνίου, όταν όμως αφορά την τύχη ενός λαού, είμαι βέβαιος πως και εσείς θα συμφωνείτε, είναι και απαράδεκτο και ανεπίτρεπτο.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Κρίνω απόλυτα αναγκαίο κατά την σημερινή σύνοδο της Βουλής, που, επαναλαμβάνω, τη θεωρώ ιστορική, να μην περιοριστώ μόνο στην παράθεση στοιχείων που αφορούν την πορεία των διαπραγματεύσεων, αλλά να επεκταθώ σε τεκμηριωμένη ανάλυση του συνόλου των παραμέτρων που συνθέτουν το κυπριακό πρόβλημα, ταξινομώντας τους προβληματισμούς μου σε 4 ενότητες.

Την πρώτη που αναφέρεται στην συμφωνηθείσα βάση λύσης του κυπριακού, τη δεύτερη που επικεντρώνεται στην ενημέρωση του σώματος για την πορεία του εν εξελίξει διαλόγου, την τρίτη που αφορά τις διεθνείς, ευρωπαϊκές και περιφερειακές εξελίξεις και την τέταρτη που καταγράφει προβληματισμούς ως προς την ακολουθητέα πορεία.

1^η Ενότητα: Βάση λύσης του Κυπριακού προβλήματος

Επέλεξα σαν πρώτο θέμα αναφοράς τη βάση λύσης του Κυπριακού και τούτο όχι τυχαία.

Το πράττω γιατί θα πρέπει όλοι με νηφαλιότητα να αναλογιστούμε αν ιδιαίτερα υπό τα σημερινά δεδομένα προσφέρονται άλλες από τις επιλογές που οδήγησαν τον Πρόεδρο Μακάριο το 1977, με ομόφωνη στήριξη του Εθνικού Συμβουλίου, να προχωρήσει στην πρώτη Συμφωνία Υψηλού Επιπέδου που καθόριζε την διπεριφερειακή – δικοινοτική ομοσπονδία σαν τη βάση λύσης του Εθνικού μας προβλήματος.

Θέλω εξ' αρχής να τονίσω πως οι προβληματισμοί που θα αναπτύξω δεν αναφέρονται στις πρόνοιες που πρέπει να διέπουν την λύση, αλλά στη δυνατότητα να εγκαταλείψουμε την έκτοτε χαραχθείσα και μέχρι σήμερα ακολουθούμενη πολιτική με μια άλλη πρόταση που θα δίδει το ιδεατό αποτέλεσμα.

Και επειδή η ιστορία διδάσκει πως το ιδεατό είναι το εφικτό και πως ακόμα πλάνες που δημιουργήθηκαν στην βάση του ευκαίσιου το μόνο που απέφεραν ήταν εθνικές καταστροφές, θα προχωρήσω σε μια τεκμηριωμένη παράθεση γεγονότων που καταδεικνύουν πόσο εσφαλμένη αλλά και επικίνδυνη είναι η δημιουργία ανέφικτων προσδοκιών.

Θέλω να είμαι ξεκάθαρος. Ο σεβασμός μου είναι απόλυτος στις όποιες απόψεις ο κάθε πολιτικός ή πολίτης μπορεί να υιοθετεί. Και όσοι με

γνωρίζουν ξέρουν ότι ο σεβασμός μου είναι μεγαλύτερος -έστω και αν διαφωνώ- όταν οι απόψεις ή προτάσεις τεκμηριώνονται.

Αρνούμαι όμως να δεχτώ πως είναι δυνατόν να απαλλαγούμε από την κατοχή, να επανενώσουμε την πατρίδα μας και εν γένει να διασφαλίσουμε το μέλλον του λαού αυτής της χώρας με ωραιοφανή συνθήματα, τα οποία αντί με συγκεκριμένα επιχειρήματα να εισηγούνται τρόπους που θα επιτύχουμε τους πιο πάνω στόχους, περιορίζονται σε μία πρόταση που συνοψίζεται στην:

«Αλλαγή στρατηγικής- επανατοποθέτηση του κυπριακού στη σωστή του βάση».

Αρνούμαι ακόμα να θεωρήσω και να εξετάσω τις προτάσεις αορίστου περιεχόμενου που στηρίζονται κατά κύριο λόγο στην αβασάνιστη απόρριψη και εν γένει σε μία κινδυνολόγο ρητορική.

Αρνούμαι να δεχτώ όπως λέγεται πως η βάση λύσης οδηγεί σε ένα ρατσιστικό καθεστώς, πως οδηγεί στην κατάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, νομιμοποιεί τα τετελεσμένα της κατοχής, πως τάχα υποβαθμίζεται η Κυπριακή Δημοκρατία και αναβαθμίζεται ένα παράνομο καθεστώς - που δεν αναγνωρίζεται παρά μόνο από την Τουρκία -, πως δήθεν είναι μία συνομοσπονδιακή λύση που δεν θα συνάδει με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, τις αρχές και αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν θα προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Και αρνούμαι να αποδεκτώ ανάλογους ισχυρισμούς που δεν αποτελούν παρά ύβρη εναντίον του συνόλου των προκατόχων μου, των κομμάτων που τους στήριξαν και γενικότερα του κυπριακού λαού που τους εξέλεξε.

Και επειδή έχω δηλώσει ότι οι όποιες αναφορές μου θα είναι τεκμηριωμένες, παραθέτω ευθύς αμέσως τα ιστορικά γεγονότα που άμεσα σχετίζονται με την βάση λύσης του Κυπριακού.

Κύριε Πρόεδρε, Κυρίες και κύριοι Βουλευτές

Είναι καλά γνωστό πως ύστερα από τα τραγικά γεγονότα του 1974, οι κυβερνήσεις Κύπρου και Ελλάδας, συνεκτιμώντας τις επικρατούσες συνθήκες και δυνατότητες, αποφάσισαν πως η μόνη εφικτή επιλογή για λύση του κυπριακού προβλήματος ήταν, πέρα από την προσφυγή στον ΟΗΕ και άλλα διεθνή φόρα, ο ειρηνικός διάλογος μεταξύ των εμπλεκομένων.

Ύστερα από μια σειρά αποτυχημένων προσπαθειών των διαπραγματευτών των δυο κοινοτήτων και αφού εμεσολάβησε στις 13 Φεβρουαρίου 1975 η παράνομη ανακήρυξη «Του Τουρκικού Ομόσπονδου Κράτους της Κύπρου», ο Πρόεδρος Μακάριος, με την ομόφωνη γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου, προχώρησε στις 12 Φεβρουαρίου 1977 στην πρώτη Συμφωνία Υψηλού Επιπέδου.

Η συμφωνία Μακαρίου – Ντενκτάς που επιτεύχθηκε στην παρουσία του τότε Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, έθετε για πρώτη φορά σαν βάση λύσης του κυπριακού την διπεριφερειακή – δικοινοτική ομοσπονδία όπως τότε απεκλήθη.

Στις κατευθυντήριες γραμμές προς τους διαπραγματευτές των δύο κοινοτήτων, καθορίζονται οι βασικές παράμετροι της επιδιωκόμενης λύσης και πιο συγκεκριμένα όπως ανέφερε η Συμφωνία:

1. Επιζητούμε μια ανεξάρτητη, αδέσμευτη δικοινοτική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία.

2. Το έδαφος υπό τη διοίκηση της κάθε κοινότητας πρέπει να συζητηθεί υπό το φως της οικονομικής βιωσιμότητας ή παραγωγικότητας και της ιδιοκτησίας γης.

3. Θέματα αρχών όπως η ελευθερία διακίνησης, ελευθερία εγκατάστασης, το δικαίωμα περιουσίας και άλλα εξειδικευμένα ζητήματα, είναι ανοικτά για συζήτηση, λαμβάνοντας υπόψη τη θεμελιώδη βάση ενός δικοινοτικού ομοσπονδιακού συστήματος και ορισμένες πρακτικές δυσκολίες, οι οποίες μπορεί να προκύψουν για την τουρκοκυπριακή κοινότητα.

4. Οι εξουσίες και αρμοδιότητες της κεντρικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης θα είναι τέτοιες, ώστε να διασφαλίζουν την ενότητα της χώρας λαμβανομένου υπόψη και του δικοινοτικού χαρακτήρα του κράτους.

Και θα ήθελα να υπενθυμίσω πως στη Συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου στις 9 Μαρτίου 1977, την οποία προήδρευσε ο ίδιος ο αείμνηστος Πρόεδρος Μακάριος, είχε αναφέρει, μεταξύ άλλων:

«...Προκύπτουν, συνεπώς, διάφορα ερωτήματα, επί των οποίων επιθυμώ την συμβολήν σας και παρακαλώ ιδιαίτερω να ενδιατρίψητε εις τα ακόλουθα:

α. Είναι, πλέον, εφικτή ή επιθυμητή πολυπεριφερειακή λύσις ή προτιμάται, υπό τας περιστάσεις, «διζωνική» λύσις;

β. Εάν η απάντησις εις «διζωνικήν» λύσιν είναι καταφατική, που τοποθετείται η υπό τουρκοκυπριακή διοίκησιν περιοχή και υποβάλλεται εκ μέρους μας χάρτης, υποδεικνύων την τοιαύτην περιοχή;

Η ιδική μας απάντησις είναι ότι υπό τας περιστάσεις προτιμώ τη «διζωνικήν» λύσιν και εισηγούμαι να υποβληθεί χάρτης εκ μέρους της ελληνοκυπριακής πλευράς».

Την πιο πάνω Συμφωνία ακολούθησε στις 19 Μαΐου 1979 η δεύτερη Συμφωνία Υψηλού Επιπέδου, και πάλι στην παρουσία του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών κ. Βαλτχαϊμ, εκ 10 σημείων μεταξύ του αιμνήστου Προέδρου Σπύρου Κυπριανού και του Τουρκοκύπριου ηγέτη Ραούφ Ντεκτάς.

Στην παράγραφο 2 της εν λόγω συμφωνίας ρητά αναφέρεται πως «Η Βάσις των συνομιλιών θα είναι οι κατευθυντήριες γραμμές Μακαρίου-Ντεκτάς της 12ης Φεβρουαρίου 1977 και τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών που είναι σχετικά με το Κυπριακό Πρόβλημα».

Καθ' όλη την διάρκεια της 11ετούς θητείας του Προέδρου Κυπριανού και παρά την ανακήρυξη της ούτως καλούμενης «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» στις 15 Νοεμβρίου του 1983, όχι μόνο δεν άλλαξε η βάση λύσης αλλά και όλες οι διεθνείς πρωτοβουλίες και προτάσεις προς ανάλογον λύσιν απέβλεπαν.

Τον Πρόεδρο Κυπριανού διαδέχθηκε στην προεδρία ο κ. Γιώργος Βασιλείου, ο οποίος μη παρεκκλίνοντας από τις πολιτικές των προκατόχων του συνέχισε τις διαπραγματεύσεις για εξεύρεση λύσης στην ίδια βάση.

Στο σημείο αυτό οφείλω να αναφέρω πως τις Συμφωνίες Υψηλού Επιπέδου του 1977 – 1979 επιβεβαίωσε και το υπ' αριθμό 649 ομόφωνο ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, στις 12 Μαρτίου 1990.

Πιο συγκεκριμένα, το υπό αναφορά ψήφισμα διελάμβανε τα ακόλουθα:

«Καλεί τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων να συνεχίσουν τις προσπάθειες τους για να επιτύχουν ελεύθερα μια αμοιβαία αποδεκτή λύση που να προνοεί για την εγκαθίδρυση ομοσπονδίας, η οποία θα είναι δικοινοτική όσον αφορά τις συνταγματικές πτυχές και διζωνική όσον αφορά τις εδαφικές πτυχές, σύμφωνα με το παρόν ψήφισμα και τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου του 1977 και 1979 και να συνεργασθούν, πάνω σε ισότιμη βάση, με το Γενικό Γραμματέα για την συμπλήρωση ..... ενός περιγράμματος μιας συνολικής συμφωνίας.....».

Επιβεβαίωση και παραπομπή στις συμφωνίες υψηλού επιπέδου 1977 και 1979 έχουμε και στο ψήφισμα υπ' αριθμό 716 της 11^{ης} Οκτωβρίου του 1991, η σχετική περικοπή του οποίου έχει ως ακολούθως:

«Επιβεβαιώνει την θέση του στο Κυπριακό, όπως εκφράστηκε πρόσφατα με το ψήφισμα 649 (1990) και σύμφωνα με τις Συμφωνίες Κορυφής του 1977 και 1979 μεταξύ των μερών στην Κύπρο.....».

Η ίδια επιβεβαίωση επαναλαμβάνεται και στο ψήφισμα 750 του Συμβουλίου Ασφαλείας της 10^{ης} Απριλίου 1992 αλλά και εις όλα τα επόμενα των ψηφισμάτων που ακολούθησαν.

Κυρίες και κύριοι,

Στις ίδιες παραμέτρους λύσης στηρίχθησαν και οι πολυετείς προσπάθειες του αειμνήστου Προέδρου Γλαύκου Κληρίδη με αποκορύφωμα το Σχέδιο Ανάν 1 και 2.

Ένα σχέδιο που, ανεξάρτητα των επί μέρους προνοιών της τελικής μετεξέλιξης του, είχε σαν βάση λύσης τη διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία.

Τον Γλαύκο Κληρίδη διαδέχθηκε στην προεδρία τον Φεβρουάριο του 2003 ο αείμνηστος Πρόεδρος Τάσος Παπαδόπουλος.

Και επειδή επιχειρείται μια διαστρέβλωση των θέσεων του Προέδρου Παπαδόπουλου ως προς την βάση λύσης του Κυπριακού, και τούτο γιατί απέρριψε το Σχέδιο ANAN 5, θα μου επιτρέψετε να σας παραθέσω ποιες ήταν οι θέσεις του ως προς τις παραμέτρους της επιδιωκόμενης λύσης.

Στις 7 Ιουνίου 2004 και μετά την απόρριψη του Σχεδίου Ανάν, σε μια επτασέλιδη επιστολή του προς τον τότε Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, με αφορμή μια άκρως αρνητική έκθεση του τελευταίου για την στάση της Ελληνοκυπριακής πλευράς στο δημοψήφισμα του 2004, ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος ανέφερε μεταξύ άλλων στην σελίδα 2, παράγραφος 7, τα ακόλουθα επί λέξη:

«Μία άλλη εσφαλμένη θεώρηση είναι ότι οι Ελληνοκύπριοι απομακρύνονται από την επίτευξη λύσης στη βάση της διζωνικής, δικοινοτικής Ομοσπονδίας.

Θα με ενδιέφερε ιδιαίτερως να εξετάσετε τα όποια αξιόπιστα στοιχεία, που υποβλήθηκαν καλή τη πίστει, στα οποία υπάρχει έστω και μία αναφορά στις γραπτές μας προτάσεις που υποβλήθηκαν στη Λευκωσία και στο Μπούργκενστοκ που μπορούν να στηρίξουν αυτήν τη θεώρηση. Το ίδιο μπορεί επίσης να λεχθεί και για τις προφορικές μας προτάσεις.

Εν πάση περιπτώσει, δράττομαι της ευκαιρίας για να επαναλάβω εμφαντικά, για ακόμη μια φορά, τη δέσμευση της Ελληνοκυπριακής πλευράς, ως επίσης και την προσωπική ισχυρή μου δέσμευση, για την επίτευξη λύσης στη βάση της διζωνικής, δικοινοτικής Ομοσπονδίας».

Εξάλλου, στις 25 Νοεμβρίου 2005, μιλώντας στο 20^ο Συνέδριο του ΑΚΕΛ ανέφερε μεταξύ άλλων:

«... η λύση του Κυπριακού πρέπει να αναζητηθεί και να εξευρεθεί στα πλαίσια της διζωνικής, δικοινοτικής Ομοσπονδίας, που κάτω από τα δεδομένα, είναι η μόνη μορφή λύσης που μπορεί να φέρει την επανένωση της μοιρασμένης πατρίδας μας και του λαού της. Κατά την γνώμη μου, αυτή τη μορφή λύσης είναι που αποδέχεται η μεγάλη πλειοψηφία του λαού, Ε/Κ και Τ/Κ».

Για να προσθέσει εν συνεχεία πως:

«Η Ελληνοκυπριακή κοινότητα, όταν απέρριψε το Σχέδιο ΑΝΑΝ, δεν απέρριψε την λύση του Κυπριακού. Δεν απέρριψε τη διζωνική, δικοινοτική Ομοσπονδία. Απέρριψε εκείνο το συγκεκριμένο σχέδιο λύσης επειδή το έκρινε ως άδικο.....».

Θεωρώ πως επισφράγιση της σταθερής του θέσης για την μορφή της επιδιωκόμενης λύσης αποτελεί η Κοινή Δήλωση του με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Μεχμέτ Αλί Ταλάτ στις 8 Ιουλίου 2006, στην οποία ρητά αναφέρεται πως:

«Οι δύο ηγέτες δεσμεύονται για την επανένωση της Κύπρου με βάση μια διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία και πολιτική ισότητα, όπως καθορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας».

Τον Φεβρουάριο του 2008 έχουμε εναλλαγή στην εξουσία με την εκλογή του κ. Δημήτρη Χριστόφια στην Προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Οι διαχρονικές θέσεις και απόψεις του κ. Χριστόφια ως προς την μορφή λύσης του κυπριακού αντανakλώνται στα κοινά ανακοινωθέντα της 23^{ης} Μαΐου και 1^{ης} Ιουλίου του 2008 που εκδόθηκαν ύστερα από τις συνομιλίες που επανεκκίνησαν με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Μεχμέτ Αλί Ταλάτ.

Αντικατοπτρίζονται ακόμη σε μια σειρά συγκλήσεων που κατέληξαν με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη και που σαν βάση είχαν την διζωνική – δικοινοτική ομοσπονδία.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Η ονομαστική αναφορά στις θέσεις των έξι προκατόχων μου δεν γίνεται ως επίκληση για να δικαιολογήσω την ακολουθούμενη και σήμερα ιδίαν πολιτική.

Γίνεται για να επισημάνω πως και οι έξι προκάτοχοί μου εξελέγησαν με την στήριξη των εν τη Βουλή και εκτός Βουλής κομμάτων και με λαϊκή εντολή να επιδιώξουν λύση του κυπριακού στη βάση που χαραχθηκε από τον αείμνηστο Πρόεδρο Μακάριο το Φεβρουάριο του 1977.

Εξάλλου, το ίδιο μαρτυρούν και οι κατά καιρούς ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου, με τελευταία εκείνη της 18^{ης} Σεπτεμβρίου του 2009, για να

μην κάμω αναφορά στο ομόφωνο ψήφισμα της Βουλής των Αντιπροσώπων της 20^{ης} Σεπτεμβρίου το 1979 το οποίο αναφερόταν ρητώς σε:

«Λύση με βάση τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών, τις κατευθυντήριες γραμμές Μακαρίου – Ντενκτάς της 12ης Φεβρουαρίου 1977 και την από δέκα σημεία συμφωνία Κυπριανού-Ντενκτάς της 19ης Μαΐου 1979 ...»

Κυρίες και κύριοι,

Με όσα έχω προαναφέρει σαφέστατα γίνεται αντιληπτό ότι το σύνολο της πολιτικής ηγεσίας έχει κάνει αποδεκτό πως ο μόνος τρόπος απαλλαγής από την απαράδεκτη κρατούσα κατάσταση είναι η μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σε μια Διζωνική Δικοινοτική Ομοσπονδία.

Αυτό που μεγίστη σημασία έχει είναι η επίτευξη τέτοιων προνοιών που να αποτρέπουν κινδύνους, αλλά και να δημιουργούν τις προϋποθέσεις για ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος.

2^η Ενότητα: Τρέχουσα διαδικασία - παρούσα φάση συνομιλιών.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Με την εκλογή μου στην προεδρία και με πλήρη σεβασμό στις θέσεις των προκατόχων μου, των ομοφώνων αποφάσεων του εθνικού συμβουλίου και των διακηρυγμένων θέσεων μου κατά την προεκλογική περίοδο, ξεκίνησα τις προετοιμασίες για μία νέα προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού.

Προχώρησα στον διορισμό του κ. Αντρέα Μαυρογιάννη ως συνομιλητή εκ μέρους της ελληνοκυπριακής κοινότητας μετά από ομόφωνη απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου και ταυτόχρονα κάλεσα τις πολιτικές δυνάμεις να μου υποδείξουν κατάλογο εγκρίτων νομικών που θα αποτελούσαν την διαπραγματευτική ομάδα, όπως επίσης και προσωπικότητες με εξειδικευμένες γνώσεις για να στελεχώσουν ομάδες εργασίας με βάση τις θεματικές ενότητες που άπτονται των πτυχών λύσης του Κυπριακού.

Στην έκκληση μου ανταποκρίθηκε η πλειοψηφία των κοινοβουλευτικών κομμάτων και θέλω με την ευκαιρία να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες για τη συμβολή τους.

Δημιουργήσαμε επτά θεματικές επιτροπές στις οποίες συμμετέχουν 60 εμπειρογνώμονες, οι οποίοι συνέβαλαν στην κατά κεφάλαιο διαμόρφωση και καταγραφή των θέσεων της ελληνοκυπριακής κοινότητας.

Οι επιτροπές αυτές συστάθηκαν τον Οκτώβριο του 2013 και έργο τους είναι η στήριξη της κυρίως διαπραγματευτικής ομάδας, η οποία αποτελείται από 12 προσωπικότητες.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Παρακολουθώντας και γνωρίζοντας τις κατά καιρούς εκφρασθείσες θέσεις του τότε τουρκοκυπρίου ηγέτη κ. Ντερβίς Έρογλου - οι οποίες σαφέστατα παρέπεμπαν σε συνομοσπονδιακό καθεστώς με πλήρη παραγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων -, έκρινα πως υψίστη προτεραιότητα θα έπρεπε να ήταν προ της εμπλοκής σε μία νέα φάση διαπραγματεύσεων, η σαφής διατύπωση του διαχρονικού πλαισίου λύση, αλλά και η ενίσχυση του με ρητή αναφορά στις αρχές και αξίες πάνω στις οποίες εδράζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, διασφαλίζοντας ότι θα γίνονται σεβαστές σε ολόκληρη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ύστερα από επίπονες και μακρές διαβουλεύσεις που άρχισαν τον Σεπτέμβρη του 2013 καταλήξαμε τον Φεβρουάριο του 2014 στο κοινό ανακοινωθέν της 11^{ης} του ιδίου μήνα.

Επειδή πολλά ελέχθησαν, αλλά και περισσότερα απαντώνται για τις εκφραζόμενες ανησυχίες, θεωρώ απολύτως αναγκαίο όπως αρχίσω την ενημέρωση με αναφορές στις πρόνοιες του ανακοινωθέντος οι οποίες αποτελούν και αναπόσπαστο μέρος της μέχρι σήμερα πορείας του εν εξελίξει διαλόγου.

A. Οι αναφορές για την βάση της λύσης, είναι ρητές, σαφείς και απολύτως σύμφωνες με τις αποφάσεις που συλλογικά έχουμε λάβει όπως προηγουμένως ανέλυσα.

Πιο συγκεκριμένα, στην παράγραφο 3 αναφέρεται:

«Η διευθέτηση θα βασίζεται σε δικοινοτική, διζωνική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, όπως καθορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και τις Συμφωνίες Υψηλού Επιπέδου».

Β. Διασφαλίζονται οι τρεις βασικές αρχές που πρέπει να διακρίνουν ένα κράτος, δηλαδή η Διεθνής Προσωπικότητα, Κυριαρχία και Ιθαγένεια:

Μία και μόνη διεθνής προσωπικότητα.

Η μία και μόνη διεθνής νομική προσωπικότητα είναι τόσο σαφώς διατυπωμένη που δεν επιδέχεται ούτε και επιτρέπει την όποια άλλη ερμηνεία. Η ακριβής διατύπωση στην παράγραφο 3 του κοινού ανακοινωθέντος αναφέρει επί λέξει:

«Η ενωμένη Κύπρος ως μέλος των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα έχει μία και μόνη διεθνή προσωπικότητα».

Μία και μόνη κυριαρχία.

Η μια και μόνη κυριαρχία διασφαλίζεται στην παράγραφο 3 του κοινού ανακοινωθέντος, η οποία καθορίζεται ως:

«Η κυριαρχία που απολαμβάνουν όλα τα κράτη μέλη των ΗΕ δυνάμει του καταστατικού χάρτη των ΗΕ και η οποία εκπηγάζει εξίσου από Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους».

Προβάλλεται ο ισχυρισμός πως η αναφορά πως η κυριαρχία εκπηγάζει εξίσου από Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους αναγνωρίζει κυριαρχία στη Τουρκοκυπριακή συνιστώσα πολιτεία.

Να μου επιτρέψετε να σημειώσω πως ο πιο πάνω ισχυρισμός είναι παντελώς αβάσιμος και τούτο γιατί η κυριαρχία όπως ρητά αναφέρεται, εκπηγάζει από τους Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους που αποτελούν το σύνολο του Κυπριακού λαού.

Θα ήθελα να αναφέρω επίσης το ότι η πιο πάνω αναφορά αποτελεί σημαντική βελτίωση προγενεστέρων προνοιών, αφού παραπέμπει στα συστατικά στοιχεία που αποτελούν τον κυπριακό λαό και όχι στις κοινότητες όπως αυτές αναγνωρίζονται στο σύνταγμα του 1960.

Ως εκ τούτου, καμία κυριαρχία δεν παραχωρείται ξεχωριστά σε πολίτες που αποτελούν το λαό ενός κράτους.

Μία και μόνη η ιθαγένεια του κράτους.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κοινού Ανακοινωθέντος στην Παράγραφο 3:

«Θα υπάρχει μία και μόνη ενιαία κυπριακή ιθαγένεια, που θα ρυθμίζεται από την Ομοσπονδιακή νομοθεσία. Όλοι οι πολίτες της ενωμένης Κύπρου θα είναι επίσης πολίτες, είτε της ελληνοκυπριακής συνιστώσας πολιτείας είτε της τουρκοκυπριακής συνιστώσας πολιτείας».

Για να συνεχίσει, και το υπογραμμίζω: «αυτή η ιδιότητα θα είναι εσωτερική και θα συμπληρώνει, και δεν θα υποκαθιστά καθ' οιονδήποτε τρόπο, την ιθαγένεια της ενωμένης Κύπρου»

Συνεπώς, είναι σαφές πως ουδείς μπορεί να αποκτήσει «εσωτερική ιθαγένεια», δηλαδή την εσωτερική ιδιότητα του πολίτη, είτε της μίας είτε της άλλης συνιστώσας πολιτείας, εκτός αν δεν είναι πρώτιστα πολίτης της ενωμένης Κύπρου, σύμφωνα με τον Ομοσπονδιακό Νόμο.

Να σημειώσω πως ανάλογη πρόνοια υπάρχει και στο ισχύον Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, σύμφωνα με το οποίο ουδείς μπορεί να γίνει μέλος είτε της Ελληνικής είτε της Τουρκικής κοινότητας, εκτός αν είναι πρώτα πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Δηλαδή οι συνιστώσες πολιτείες δεν έχουν το δικαίωμα να παραχωρήσουν εσωτερική ιδιότητα σε πολίτη ο οποίος δεν είναι πρώτα πολίτης του ομοσπονδιακού κράτους.

Επιπλέον, είναι πασιφανές πως η αναφορά σε «εσωτερική ιθαγένεια» γίνεται για να προστατευθεί το δικαίωμα πολιτικής ισότητας των δύο κοινοτήτων, αφού με βάση τις πρόνοιες η λύση θα είναι διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία.

Είναι σημαντικό πως και τα τρία κύρια χαρακτηριστικά του κράτους, δηλαδή η μία και μόνη διεθνής προσωπικότητα, η μία και μόνη κυριαρχία και η μία και μόνη ιθαγένεια θα περιλαμβάνονται στο Ομοσπονδιακό Σύνταγμα, το οποίο σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κοινού Ανακοινωθέντος:

«...θα αποτελεί τον υπέρτατο νόμο της χώρας και θα δεσμεύει όλες τις Αρχές της Ομοσπονδίας και των συνιστωσών πολιτειών».

Γ. Μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Έχουμε εμπλακεί τελευταία εις ένα άγονο διάλογο ως αποτέλεσμα θέσεων που ακούγονται πως τα όσα συζητούνται στις διαπραγματεύσεις θα οδηγήσουν σε διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας ή πως η Κύπρος μετά τη λύση θα είναι το αποτέλεσμα συνένωσης δύο συν-ιδρυτικών κρατών ή πως ακόμη το νέο κράτος θα είναι αποτέλεσμα παρθενογένεσης.

Θέλω να σημειώσω πως αν κατανοώ τους λόγους που η Τουρκοκυπριακή ηγεσία προβάλλει ένα ανάλογο ισχυρισμό, αυτό που δεν αντιλαμβάνομαι είναι τα όσα προβάλλουν κάποιες των πολιτικών ηγεσιών. Και τούτο γιατί:

1. Όπως ρητά αναφέρεται στο Κοινό Ανακοινωθέν, οι συνομιλίες διεξάγονται μεταξύ των ηγετών των δύο κοινοτήτων και όχι μεταξύ ηγετών προϋπαρχόντων, ή ιδρυτικών ή συν-ιδρυτικών κρατών.

2. Ρητά αναφέρεται στην παράγραφο 4 του ανακοινωθέντος ότι:

«Το ομοσπονδιακό σύνταγμα θα ορίζει ότι η ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία θα αποτελείται από δύο συνιστώσες πολιτείες, ισοτίμου καθεστώτος». Δηλαδή, οι δύο συνιστώσες πολιτείες δημιουργούνται και έλκουν τη νομιμότητα μέσα από τις πρόνοιες του συντάγματος.

1. Στο κοινό ανακοινωθέν αναφέρεται επί λέξει πως «η ενωμένη Κύπρος ως μέλος των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης», θα έχει μία διεθνή προσωπικότητα κ.λπ.

Είναι σαφές πως η Κυπριακή Δημοκρατία παραμένει το υποκείμενο του διεθνούς δικαίου, συνεχίζουσα να είναι μέλος των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό τη μετεξελιγμένη πλέον ομοσπονδιακή της δομή.

Να υπενθυμίσω επίσης πως η Συνθήκη Προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, προβλέπει πως η ένταξη καλύπτει το σύνολο του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Αν συνεπώς η ομόσπονδη Κυπριακή Δημοκρατία που θα προκύψει από τη μετεξέλιξη δεν αποτελούσε διάδοχο του σημερινού κράτους, θα έπρεπε να υποβάλει νέα αίτηση ένταξης στα Ηνωμένα Έθνη, αλλά και νέα αίτηση ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Η συνθήκη εγκαθίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1960 θα παραμείνει σε ισχύ. Συνεπώς αυτό και μόνο θα ήταν αρκετό για να αποφεύγονταν τα όσα αβάσιμα λέγονται.
3. Εάν και εφόσον καταλήξουμε σε λύση, δεν θα υπάρξει το οποιοδήποτε κενό, αλλά συνέχιση του υφισταμένου κράτους υπό τη νέα συνταγματική δομή, από την πρώτη μέρα.

4. Χρειάζεται άραγε να προσθέσω στα πιο πάνω επιχειρήματα πως οι διεθνείς συνθήκες που συνήψε η Κυπριακή Δημοκρατία θα συνεχίσουν να ισχύουν δεσμεύοντας την ομοσπονδιακή Κύπρο;

Ή ότι δεν θα χρειαστεί να υποβάλουμε αίτηση ένταξης σε οργανισμούς όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον Οργανισμό Ασφάλειας και Συνεργασίας της Ευρώπης, την Κοινοπολιτεία και σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς που συμμετέχει σήμερα η Κυπριακή Δημοκρατία;

Με τα πιο πάνω, γίνεται ξεκάθαρο πως διασφαλίζεται η μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ταυτόχρονα η ρητή αναφορά του κοινού ανακοινωθέντος η οποία επί λέξει αναφέρει ότι:

«Απαγορεύεται η Ένωση εν όλω ή εν μέρει με οποιανδήποτε άλλη χώρα ή οποιαδήποτε μορφή διχοτόμησης ή απόσχιση ή οποιαδήποτε άλλη μονομερής αλλαγή στην κατάσταση πραγμάτων», αποκλείει και εξουδετερώνει τους κινδύνους περί τάχα κατάλυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η όποια απόπειρα παραβίασης της συνταγματικής τάξης θα ήτο παράνομος. Ανάλογη απόπειρα του 1964 δεν οδήγησε στην κατάλυση της νεοσύστατης τότε Κυπριακής Δημοκρατίας.

Δ. Σεβασμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ρητώς και με σαφήνεια στην πρώτη παράγραφο του κοινού ανακοινωθέντος ορίζεται πως η λύση που θα προκύψει θα σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες.

Πιο συγκεκριμένα, προνοείται:

«Η διευθέτηση χαρακτηρίζεται από σεβασμό στις δημοκρατικές αρχές, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες, ...».

Ε. Διασφάλιση εφαρμογής των αρχών και αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι αρχές και οι αξίες επί των οποίων εδράζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση θα διασφαλίζονται και θα γίνονται σεβαστές σε όλη την επικράτεια Δημοκρατίας.

Συγκεκριμένα στην παράγραφο 4 του Κοινού Ανακοινωθέντος αναφέρεται πως η «Η διζωνική, δικοινοτική φύση της ομοσπονδίας και οι αρχές πάνω στις οποίες εδράζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση θα διασφαλίζονται και θα γίνονται σεβαστές σε ολόκληρο το νησί».

ΣΤ. Αρμοδιότητες Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης/ συνιστωσών πολιτειών.

Όπως ρητά καθορίζεται στο Κοινό Ανακοινωθέν, αφού συμφωνηθούν οι αρμοδιότητες της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, οι εναπομένουσες αρμοδιότητες, δηλαδή το κατάλοιπο εξουσίας, ανατίθενται από το ομοσπονδιακό σύνταγμα στις πολιτείες.

Συγκεκριμένα στην παράγραφο 3 του Ανακοινωθέντος προνοείται ότι:

«Οι εξουσίες της ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, καθώς και θέματα συναφή με τις καθορισμένες αρμοδιότητές της, θα ανατεθούν από το Σύνταγμα. Το ομοσπονδιακό σύνταγμα θα προνοεί επίσης ότι το κατάλοιπο εξουσίας θα ασκείται από τις συνιστώσες πολιτείες».

Z. Διαδικασία συνομιλιών.

Με βάση το Κοινό Ανακοινωθέν, η διαδικασία που προνοείται διασφαλίζει πως οι συνομιλίες θα γίνονται «μεταξύ των ηγετών των δύο κοινοτήτων οι οποίοι διατηρούν την απόλυτη εξουσία λήψης αποφάσεων».

Ταυτόχρονα, καταγράφεται πως:

«Μόνο μια συμφωνία στην οποία θα καταλήξουν ελεύθερα οι ηγέτες μπορεί να τεθεί σε χωριστά ταυτόχρονα δημοψηφίσματα. Οποιασδήποτε μορφής επιδιαιτησία αποκλείεται».

Επί πλέον προνοείται πως «οι διαπραγματεύσεις βασίζονται στην αρχή πως τίποτε δεν έχει συμφωνηθεί μέχρι να συμφωνηθούν όλα».

Άρα είναι ξεκάθαρο πως αποτυχημένες τακτικές που ακολουθήθηκαν στο παρελθόν αποκλείονται.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι,

Γίνεται σαφές ότι μέσα από το Κοινό Ανακοινωθέν διασφαλίζονται οι βασικές δομές και οι συνταγματικές αρχές που θα διέπουν τη λειτουργία του υπό μετεξέλιξη κράτους.

Θεωρώ πως οι πρόνοιες του Κοινού Ανακοινωθέντος αποτελούν σημαντική πρόοδο στην προσπάθεια επίτευξης της επιδιωκόμενης λύσης, όπως αυτή καθορίζεται στις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου.

Βεβαίως, οι πιο πάνω αρχές δεν αποτελούν και τη συνολική λύση του Κυπριακού. Γι αυτό εξάλλου και ο εν εξελίξει διάλογος.

Δεν θα ήθελα να αναφερθώ στην άγονη περίοδο που μεσολάβησε μεταξύ του Κοινού Ανακοινωθέντος και της ανάδειξης του κ. Ακκιντζί στην ηγεσία της Τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Ούτε και στις προκλητικές ενέργειες της Τουρκίας που οδήγησαν στην αναστολή της συμμετοχής μας στη διαπραγματευτική διαδικασία.

Ο τερματισμός των παράνομων τουρκικών ενεργειών και η ανάδειξη του κ. Ακκιντζί στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας, οδήγησαν τον Μάιο του 2015 στην επανέναρξη της νέας φάσης των συνομιλιών.

Συνομιλίες, που οφείλω να ομολογήσω, διεξάγονται σε ένα σαφώς διαφορετικό περιβάλλον, παρά τις καταγραφόμενες διαφωνίες.

Ένα περιβάλλον που δημιουργήθηκε σαν αποτέλεσμα κοινών διαπιστώσεων ως προς τον επιδιωκόμενο στόχο.

Πιο συγκεκριμένα:

A. Ο Τουρκοκύπριος ηγέτης δήλωσε εξ αρχής πως αποδέχεται και υιοθετεί το κοινό ανακοινωθέν της 11^{ης} Φεβρουαρίου του 2014 και πως κατά αντίθεση με προηγούμενες Τουρκοκυπριακές θέσεις, επιδίωξη του είναι η λύση του κυπριακού στη βάση διζωνικού ομοσπονδιακού καθεστώτος.

Β. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Κύπρος είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα συνεχίσει να είναι μέλος, έγινε αποδεκτή η ενεργός εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γ. Κοινή είναι η θέση μας πως το σχέδιο που θα παρουσιάσουμε ενώπιον των πολιτών θα πρέπει να είναι ολοκληρωμένο, χωρίς τα όποια κενά και ασάφειες για να μπορεί να εφαρμοστεί από την πρώτη μέρα της επικύρωσης του στα δημοψηφίσματα.

Δ. Συμφωνήσαμε πως η οικονομική βιωσιμότητα της λύσης αποτελεί μία κρίσιμη παράμετρο που θα πρέπει να την λάβουμε σοβαρά υπόψη.

Ε. Η υλοποίηση των προνοιών της συμφωνίας θα γίνει το ταχύτερο δυνατόν, με ελαχιστοποίηση των όποιων χρονοδιαγραμμάτων απαιτούνται.

Θέλω κυρίες και κύριοι εξ αρχής να επισημάνω πως η ανάδειξη του κ. Ακκιντζί στην ηγεσία της Τουρκοκυπριακής κοινότητας και τα νέα δεδομένα που δημιουργήθηκαν, δεν ανέμενα ότι θα μας οδηγούσε σε μία κατάσταση που ο κ. Ακκιντζί θα εκφράζει θέσεις που θα μας βρίσκουν σύμφωνους ή πως δεν θα επιδιώκει την ικανοποίηση των προσδοκιών της Τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Αυτό εξ' άλλου πράττω και ο ίδιος για την Ελληνοκυπριακή κοινότητα.

Μέσα σε αυτό το κλίμα και μετά από 21 συναντήσεις μεταξύ των ηγετών και 76 συναντήσεις των διαπραγματευτών, έχουμε καλύψει εκτενώς πτυχές των κεφαλαίων που αφορούν τη διακυβέρνηση και διαμερισμό των εξουσιών, το περιουσιακό, την οικονομία και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ έγινε ανταλλαγή απόψεων στη βάση αρχών στα κεφάλαια των εδαφικών αναπροσαρμογών και θεμάτων ασφάλειας και εγγυήσεων.

Εν συνεχεία, και συνεπής με όσα εξ αρχής δήλωσα, θα προχωρήσω σε πλήρη ενημέρωση του σώματος για τη μέχρι σήμερα πρόοδο ή διαφωνίες που παρατηρούνται στα υπό διαπραγμάτευση κεφάλαια, λαμβάνοντας πάντα υπόψη την αρχή που διέπει τις διαπραγματεύσεις, βάση της οποίας τίποτε δεν θεωρείται συμφωνημένο εάν δεν συμφωνηθούν όλα.

Γι αυτό εξάλλου και στη συνέχεια δεν θα μιλήσω για συγκλίσεις αλλά για συναντίληψη. Και το πράττω τούτο και για ένα πρόσθετο λόγο:

Γιατί δεν θα ήθελα να επιτρέψω σε οποιονδήποτε με την ανακοίνωση συγκλίσεων να επικαλείται πως τα μέρη κατέληξαν σε ενδιάμεση συμφωνία.

1^ο Κεφάλαιο: Διακυβέρνηση και διαμοιρασμός εξουσιών.

A. Εκτελεστική εξουσία.

Υπάρχει συναντίληψη πως η νέα δομή του κράτους θα περιλαμβάνει την Κυβέρνηση της ομοσπονδιακής δημοκρατίας και τις τοπικές κυβερνήσεις των δύο συνιστωσών πολιτειών.

Να σημειώσω ότι όπως και στο κοινό ανακοινωθέν αναφέρεται, αφού συμφωνηθούν οι εξουσίες της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, οι εναπομένουσες αρμοδιότητες θα ασκούνται από τις συνιστώσες πολιτείες.

Όσον αφορά τη δομή της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης θα πρέπει να πω ότι υπάρχουν διαφορές, που αναφέρονται στην επιμονή της τουρκοκυπριακής πλευράς για εκ περιτροπής προεδρία - κάτι που η δική μας πλευρά δεν αποδέχεται - και, κατ' επέκταση διαφορές ως προς τη σύνθεση του υπουργικού συμβουλίου.

Ένα άλλο κεφάλαιο που αφορά την εκτελεστική εξουσία είναι και οι αρμοδιότητες της Ομοσπονδιακής κυβέρνησης.

Έχει καταρτιστεί ένας κατάλογος με 27 κατηγορίες ομοσπονδιακών εξουσιών, πλείστες των οποίων αποτελούν διαχρονική θέση της Ελληνοκυπριακής πλευράς.

Εξουσίες οι οποίες πηγάζουν και διασφαλίζουν τα τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα του κράτους. Δηλαδή: Τη μία και μόνη διεθνή προσωπικότητα, τη μία και μόνη κυριαρχία και τη μία και μόνη ιθαγένεια.

Εξασφαλίζουν επίσης τη λειτουργικότητα και τη συνάφεια με την ιδιότητα μας ως κράτος- μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για τις 19 εκ τούτων υπάρχει συναντίληψη, για 5 οι διαφορές είναι ήσσονος σημασίας, ενώ για άλλες 3 διαπιστώνεται διαφωνία, διότι συνδέονται με άλλα υπό συζήτηση κεφάλαια.

B. Νομοθετική εξουσία.

Έχουν επιβεβαιωθεί διαχρονικές συναντιλήψεις πως η νομοθετική εξουσία της ομοσπονδιακής Κυβέρνησης θα ασκείται από δύο σώματα: Την Άνω Βουλή ή Γερουσία και τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Η Άνω Βουλή θα αριθμεί 40 μέλη εκ των οποίων τα 20 θα προέρχονται από τη μία κοινότητα και τα υπόλοιπα από την άλλη. Να σημειώσω ότι η εκλογή θα γίνεται πάνω σε κοινοτική βάση για διασφάλιση της πολιτικής ισότητας.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων θα αποτελείται από 48 μέλη, εκ των οποίων το 75% θα προέρχεται από την Ελληνοκυπριακή συνιστώσα πολιτεία. Δηλαδή, η αναλογία θα είναι 36 μέλη από την Ελληνοκυπριακή συνιστώσα πολιτεία και 12 μέλη από την Τουρκοκυπριακή.

Οι συνομιλίες ευρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο σε ότι αφορά τον τρόπο λήψεως αποφάσεων και τους μηχανισμούς επίλυσης αδιεξόδων, και θα πρέπει να ομολογήσω ότι η διάσταση μεταξύ των δύο πλευρών έχει ελαχιστοποιηθεί.

Γ. Δικαστική εξουσία.

Υπάρχει συναντίληψη πως η δικαστική εξουσία θα ασκείται σε ομοσπονδιακό επίπεδο από δύο βαθμίδες δικαστηρίων:

Το πρωτοβάθμιο και το δευτεροβάθμιο που θα είναι το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας.

Ταυτόχρονα και για όσο χρόνο απαιτηθεί, θα λειτουργεί ως εφετείο, δικαστήριο περιουσιών.

Στη σύνθεση των δικαστηρίων οι δύο κοινότητες θα συμμετέχουν με ίσο αριθμό δικαστών.

Ο τρόπος λήψης αποφάσεων του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, θα αποκλείει αδιέξοδα σε περιπτώσεις συνταγματικών διαφορών.

Δηλαδή: Για συνταγματικής φύσεως θέματα που αφορούν διαφορές μεταξύ Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και συνιστωσών πολιτειών ή μεταξύ συνιστωσών πολιτειών.

Επ' αυτού, υπάρχει συναντίληψη για συμμετοχή ξένου δικαστή ο οποίος δεν θα προέρχεται από Ελλάδα, Τουρκία ή την Αγγλία.

Η επιλογή του ξένου δικαστή δεν θα είναι επί μονίμου βάσεως αλλά σε κάθε διαφορά θα επιλέγεται δια κληρώσεως, από κατάλογο δικαστών που θα υποβάλλεται από θεσμικό όργανο διορισμού δικαστών.

Αυτό που εναπομένει προς συναντίληψη είναι ο καθορισμός του συγκεκριμένου θεσμικού οργάνου.

Να σημειώσω ότι η πιο πάνω πρόνοια βελτιώνει ακόμη και τις διατάξεις του συντάγματος του 1960, που προέβλεπαν την μόνιμη παρουσία ξένου δικαστή.

Δ. Βασικές ελευθερίες.

Υπάρχει συναντίληψη στη βάση και του Κοινού Ανακοινωθέντος για τη διασφάλιση των βασικών ελευθεριών όπως αυτές καθορίζονται από το Ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Δηλαδή: ελευθερία διακίνησης προσώπων, εγκατάστασης, απόκτησης περιουσίας και ενάσκησης επαγγέλματος, με σεβασμό στη διασφάλιση του διζωνικού και δικοινοτικού χαρακτήρα του κράτους.

Προς άρση παρερμηνειών, θα ήθελα να διευκρινίσω πως με τον όρο διασφάλιση του δικοινοτικού και διζωνικού χαρακτήρα εννοούμε, αποκλειστικά και μόνο, τον τρόπο ενάσκησης των πολιτικών δικαιωμάτων όσων δεν θα κατέχουν την εσωτερική ιδιότητα του πολίτη της συνιστώσας πολιτείας όπου διαμένουν.

Ε. Ιθαγένεια- Έποικοι-Δημογραφική σύνθεση.

Το θέμα των εποίκων έχει συζητηθεί και υπάρχει συναντίληψη πως η δημογραφική σύνθεση του πληθυσμού κατά την πρώτη ημέρα ισχύος της συμφωνίας θα αντικατοπτρίζει, με ελάχιστες αποκλίσεις, τη δημογραφική σύνθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά το 1960.

Το πιο σημαντικό, είναι η συναντίληψη που υπάρχει ότι η αναλογία στη σύνθεση του πληθυσμού κατά την πρώτη μέρα, δηλαδή τέσσερα προς ένα, θα διασφαλίζεται και στο μέλλον σε σχέση με την απόκτηση της ιθαγένειας της ομοσπονδιακής δημοκρατίας από υπηκόους της Τουρκίας και της Ελλάδας.

Όπως γίνεται αντιληπτό, με την πιο πάνω συναντίληψη τερματίζεται οριστικά ο κίνδυνος συνέχισης του εποικισμού και ο κίνδυνος που ως εκ τούτου διατρέχει η ελληνοκυπριακή κοινότητα από αλλοίωση της δημογραφικής σύνθεσης της χώρας.

2^ο Κεφάλαιο: Περιουσιακό.

Όπως όλοι κατανοούμε, η ρύθμιση του περιουσιακού προβλήματος αποτελεί μία από τις σοβαρότερες πτυχές του κυπριακού προβλήματος.

Κατά τις εκτεταμένες διαβουλεύσεις διαπιστώθηκε συναντίληψη στα ακόλουθα:

A. Συμφωνία αναγνώρισης του ατομικού δικαιώματος στην ιδιοκτησία όπως διαλαμβάνεται στην ανακοίνωση τύπου των δύο ηγετών στις 27 Ιουλίου 2015.

B. Δίδεται δικαίωμα στον ιδιοκτήτη να προσφύγει κατά προτεραιότητα τον πρώτο χρόνο στην Επιτροπή Περιουσιών.

Αυτό δεν σημαίνει ότι αν δεν προσφύγει κατά τον πρώτο χρόνο θα απολέσει το δικαίωμα του να πράξει κάτι ανάλογο στη συνέχεια.

Όπως και δεν επηρεάζονται τα δικαιώματα του εάν μετά τον πρώτο χρόνο στην Επιτροπή Περιουσιών προσφύγει ο χρήστης.

Γ. Στον ιδιοκτήτη προσφέρονται οι ακόλουθες πέντε θεραπείες:

- i. Επανεγκατάσταση,**
- ii. Μερική αποκατάσταση,**
- iii. Εναλλακτική αποκατάσταση,**
- iv. Ανταλλαγή περιουσίας,**
- v. Αποζημίωση.**

Να σημειωθεί ότι στην ενάσκηση του δικαιώματος του ο ιδιοκτήτης μπορεί να αξιώσει μία ή συνδυασμό των προσφερομένων θεραπειών.

Δ. Υπάρχει συναντίληψη για σύσταση Επιτροπής Περιουσιών η οποία, προς ταχεία διεκπεραίωση των προσφυγών, θα υποδιαιρείται σε 10 σώματα,

Συναντίληψη υπάρχει και ως προς τη σύνθεση των σωμάτων στα οποία θα εκπροσωπούνται εξίσου οι δύο κοινότητες, όπως και η συμμετοχή ξένων εμπειρογνομόνων σε αριθμό σωμάτων που θα εκδικάζουν σύνθετες υποθέσεις.

Ε. Συναντίληψη υπάρχει πως θα εγκαθιδρυθεί:

i. Δικαστήριο περιουσιών που θα εκδικάζει κατ'έφεση τις αποφάσεις της Επιτροπής Περιουσιών,

ii, Κατοχυρώνεται το δικαίωμα του αιτητή μετά την εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων να προσφύγει στο ΕΔΑΔ.

ΣΤ. Προς διευκόλυνση και ταχεία διεκπεραίωση του έργου της επιτροπής οι περιουσίες έχουν χωριστεί, ανάλογα με το ιδιοκτησιακό καθεστώς και τη χρήση, σε 22 κατηγορίες.

Για τον ίδιο σκοπό, αυτή την περίοδο ευρίσκεται σε εξέλιξη ένας εντατικός διάλογος για τους όρους εντολής της Επιτροπής Περιουσιών, τα κριτήρια δηλαδή με βάση τα οποία θα λαμβάνει τις αποφάσεις.

Θα πρέπει να σημειώσω πως παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, παραμένουν σημαντικές διαφορές ως προς τους όρους εντολής και τα κριτήρια.

Θέλω επί πλέον να τονίσω πως, ενόψει της σύνδεσης του περιουσιακού με το εδαφικό, δεν είναι εφικτό να υπάρξει κατάληξη εάν δεν προηγηθεί ουσιαστική συζήτηση και οριστική ρύθμιση των εδαφικών αναπροσαρμογών.

3^ο Κεφάλαιο: Οικονομία.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Ένα άλλο των κεφαλαίων που έχει συζητηθεί είναι αυτό που άπτεται της οικονομίας, όπου κοινή είναι η εκτίμηση του σημαντικού ρόλου που θα διαδραματίσει για μια βιώσιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος.

Και τούτο, καθώς υπάρχει συναντίληψη πως για μια ενοποιημένη και εύρωστη οικονομία, απαιτείται η ύπαρξη αυστηρών κανόνων ρύθμισης του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των δύο συνιστωσών πολιτειών.

Ταυτόχρονα, υπάρχει συναντίληψη πως τα οικονομικά θέματα πρέπει να αντιμετωπιστούν συνολικά και σύμφωνα με τους κανόνες και νομοθεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καλύπτοντας:

- (i) Το τραπεζικό σύστημα,
- (ii) Τα δημόσια οικονομικά,
- (iii) Τα αναπτυξιακά θέματα,
- (iv) Τα κοινωνικά θέματα, και,
- (v) Το ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο.

Στο παρόν στάδιο έχουν επίσης επιτευχθεί συναντιλήψεις σε έναν αριθμό άλλων θεμάτων, όπως:

- Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση θα έχει μία και μόνο ανεξάρτητη Κεντρική Τράπεζα.
- Το επίσημο νόμισμα της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης θα είναι το ευρώ από την πρώτη μέρα.
- Θα διαμορφωθεί ένα Σύμφωνο Εσωτερικής Σταθερότητας, το οποίο θα διέπεται από Ομοσπονδιακό Νόμο και θα ισχύει σε όλη την επικράτεια της Κύπρου.

Το Σύμφωνο θα διασφαλίζει ότι συγκεκριμένοι κανόνες για δημοσιονομικό έλλειμμα, δημόσιο χρέος, δαπάνες και έσοδα θα εφαρμόζονται σε όλα τα επίπεδα της Κυβέρνησης (Ομοσπονδιακό, συνιστώσες πολιτείες και τοπικές αρχές).

- Όλοι οι έμμεσοι φόροι θα επιβάλλονται από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, ενώ οι άμεσοι φόροι θα επιβάλλονται από τις συνιστώσες πολιτείες.
- Όλες οι Κρατικές Ενισχύσεις θα είναι συμβατές με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο.
- Ο περί Εταιρειών Νόμος θα θεσπιστεί σε ομοσπονδιακό επίπεδο και άρα θα εφαρμόζεται ενιαία σε όλη την επικράτεια της ενωμένης Κύπρου.
- Τα συστήματα κοινωνικών ασφαλίσεων, συντάξεων και υγείας θα είναι ξεχωριστά, ενώ σταδιακά και σε βάθος χρόνου θα πρέπει τα χαρακτηριστικά των δύο συστημάτων να συγκλίνουν.

Πέραν των πιο πάνω, υπάρχουν και άλλα θέματα, ιδιαίτερα σε τεχνικό επίπεδο, στα οποία συνεχίζεται η συζήτηση, ενώ καταγράφονται και διαφορές, κυρίως ως προς:

- Τη διαδικασία έγκρισης του Ομοσπονδιακού Προϋπολογισμού και των Νόμων,
- Τη σύνθεση των εποπτικών αρχών, τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και θέματα διοίκησης τους,
- Τη μέθοδο που θα χρησιμοποιείται για την κατανομή των εσόδων από τους έμμεσους φόρους στις συνιστώσες πολιτείες.

Σε αυτό το σημείο, θεωρώ σημαντικό να υπενθυμίσω ότι έχει επισήμως ζητηθεί τεχνική βοήθεια από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και από τη Διεθνή

Τράπεζα, με στόχο την ετοιμασία τεχνικών μελετών προς υποστήριξη της εξεύρεσης βιώσιμης λύσης σε ότι αφορά τις οικονομικές πτυχές της επανενωμένης Κύπρου.

Οι εν λόγω μελέτες αναμένεται να εξυπηρετήσουν τους ακόλουθους 3 υψίστης σημασίας στόχους:

- Διασφάλιση της βιωσιμότητας της ενοποιημένης οικονομίας, συμπεριλαμβανομένου του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- Εκτίμηση, όσο το δυνατόν ακριβέστερα, του κόστους για το θέμα του περιουσιακού (επανεγκατάσταση, αποζημιώσεις), και
- Εξεύρεση πιθανών πηγών χρηματοδότησης των πτυχών της επιδιωκόμενης λύσης.

Η προεργασία αυτή κρίνεται ως άκρως απαραίτητη για να γνωρίζουμε τα πραγματικά δεδομένα της οικονομικής πτυχής της λύσης και, αναλόγως των ευρημάτων, να μπορούμε να τοποθετηθούμε υπεύθυνα.

Να σημειώσω πως έχει ήδη ξεκινήσει η συλλογή δεδομένων.

4^ο Κεφάλαιο: Ευρωπαϊκή Ένωση.

Υπάρχει συναντίληψη πως η Ομοσπονδιακή Κύπρος θα πρέπει να ανταποκρίνεται πλήρως και αποτελεσματικά στις υποχρεώσεις της ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτό εξάλλου υποδηλοί και η ενεργός εμπλοκή της Ένωσης στις διαπραγματεύσεις, με στόχο τον έλεγχο της συμβατότητας των προτάσεων που κατατίθενται με το κекτημένο.

Το πιο πάνω είναι ιδιαίτερα σημαντικό, εάν ληφθεί υπόψη η συναντίληψη πως οι όποιες μεταβατικές ρυθμίσεις θα πρέπει να είναι απόλυτα αναγκαίες, απόλυτα συγκεκριμένες και να έχουν το μικρότερο δυνατό εύρος και διάρκεια.

Προς επίτευξη του πιο πάνω, έχει συσταθεί ad-hoc Επιτροπή με τεχνοκράτες από τις δύο κοινότητες και τη συμμετοχή αντίστοιχου αριθμού εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να υπάρξει προσαρμογή και εφαρμογή μετά τη λύση του Ευρωπαϊκού κекτημένου σε όλη την επικράτεια της Κύπρου.

Σημειώνεται επίσης πως υπάρχουν συναντιλήψεις:

(α) Στην Εφαρμογή της αναλογίας 2 προς 1 σε ότι αφορά τους Κύπριους Αξιωματούχους σε πολιτικά ή νομικά αξιώματα στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(β) Στην Εφαρμογή της αναλογίας 2 προς 1 σε ότι αφορά τα μέλη της Ευρωβουλής.

(γ) Θα υπάρχει Συμφωνία Συνεργασίας μεταξύ της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και των συνιστωσών πολιτειών σε όσα θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμπίπτουν στους τομείς αρμοδιοτήτων των πολιτειών.

(δ) Εκεί όπου η αρμοδιότητα ανήκει στις συνιστώσες πολιτείες, προβλέπεται η δυνατότητα εκπροσώπησης της Κύπρου από αξιωματούχους ή λειτουργούς των συνιστωσών πολιτειών, οι οποίοι όμως θα εκπροσωπούν

την ομοσπονδιακή κυβέρνηση και θα ενεργούν εκ μέρους της με βάση συγκεκριμένες συμφωνημένες οδηγίες.

Καταγράφεται επίσης συναντίληψη για την ανάγκη απρόσκοπτης εφαρμογής του κεκτημένου από την 1^η μέρα εφαρμογής της λύσης, σε σημαντικούς τομείς πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως, μεταξύ άλλων:

- (α) Η τελωνειακή πολιτική και η εφαρμογή του εξωτερικού δασμολογίου.
- (β) Ο Έλεγχος συνόρων και η Μεταναστευτική πολιτική.
- (γ) Οικονομική και νομισματική πολιτική.
- (δ) Θέματα ανταγωνισμού.
- (ε) Η αγροτική πολιτική.
- (στ) Η αλιευτική πολιτική.
- (ζ) Η Μεταναστευτική πολιτική.

Θα πρέπει να σημειώσω πως υπάρχουν διαφορές που είναι υπό συζήτηση και αφορούν:

- (α) Τη δημιουργία Υπουργείου ή Υφυπουργείου Ευρωπαϊκών θεμάτων.
- (β) Τον τρόπο χειρισμού παραβάσεων του κοινοτικού κεκτημένου.
- (γ) Τον τρόπο λειτουργίας των ενιαίων ρυθμιστικών αρχών που προβλέπονται από το ευρωπαϊκό κεκτημένο και τις συγκεκριμένες

διευθετήσεις και προσαρμογές για εφαρμογή τους εντός του Ομοσπονδιακού συστήματος.

5^ο Κεφάλαιο: Εδαφικό.

Παρά τις θέσεις της τουρκοκυπριακής πλευράς ότι το εδαφικό θα πρέπει να συζητηθεί κατά την τελευταία φάση των συνομιλιών για λόγους ασφάλειας από διαρροές, υπάρχει κατ' αρχήν συναντίληψη για συζήτηση των κριτηρίων που πρέπει να διέπουν τις εδαφικές αναπροσαρμογές.

Και τούτο γιατί γίνεται κατανοητό ότι οι εδαφικές αναπροσαρμογές συνδέονται απόλυτα με το περιουσιακό και, βεβαίως, με μία σημαντική πτυχή του κόστους της λύσης.

Θα πρέπει να επαναλάβω πως υπάρχει συναντίληψη σμίκρυνσης των όποιων χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης των προνοιών της λύσης που θα συμφωνηθεί, με διασφάλιση βεβαίως των συνθηκών επανεγκατάστασης για όλους τους επηρεαζομένους.

Έχω καταστήσει ξεκάθαρο σαφές ότι υπάρχουν σαφείς ανυποχώρητες θέσεις όσον αφορά κάποια των κριτηρίων που θα διέπουν τις εδαφικές αναπροσαρμογές.

Επιδίωξη μας ήταν και παραμένει η εξαντλητική διαβούλευση έτσι ώστε να είναι απόλυτα κατανοητές οι προσδοκίες, αλλά και οι ανησυχίες και της δικής μας πλευράς.

6° Κεφάλαιο: Ασφάλεια - Εγγυήσεις.

Ένα θεμελιώδες των κεφαλαίων που άπτονται της λύσης του Κυπριακού είναι και το θέμα ασφάλειας και εγγυήσεων.

Η δική μας ξεκάθαρη θέση είναι πως δεν γίνεται αποδεκτό ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης να υπόκειται στις όποιες μορφές εγγυήσεων.

Αυτό που θεωρώ ως αξιοσημείωτο είναι η ευρύτερη αντίληψη πως άλλες ήταν οι συνθήκες που επέβαλαν τις εγγυήσεις του 1960 και άλλες είναι οι συνθήκες που επικρατούν σήμερα.

Ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη η νέα δομή του κράτους και ο ρόλος που θα διαδραματίζει η κάθε κοινότητα στη διοίκηση είτε του ομοσπονδιακού κράτους είτε των συνιστωσών πολιτειών.

Μία παράμετρος που δεν μπορεί να αγνοηθεί είναι πως η μεν Ελλάδα αρνείται να συνεχίσει να διαδραματίζει το ρόλο της εγγυήτριας δύναμης, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο αποποιείται του αναλόγου δικαιώματος εάν δεν το επιθυμούν και οι δύο κοινότητες.

Αυτό που θεωρώ επίσης ως άξιο αναφοράς είναι τη θέση της Τουρκοκυπριακής πλευράς πως το όποιο σύστημα ασφαλείας δεν μπορεί να παρέχει προστασία εις τη μία των κοινοτήτων με τρόπο που θα εκλαμβάνεται ως απειλή από την άλλη κοινότητα.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Είναι πασιφανές από τα όσα μέχρι τώρα έχω εκθέσει ότι υπήρξε σημαντική πρόοδος σε κάποια των υπό διαπραγμάτευση κεφαλαίων. Ταυτόχρονα, διαπιστώνονται διαφωνίες σε σειρά άλλων θεμάτων.

Την ίδια ώρα θα πρέπει να επισημάνω πως υπάρχει αριθμός θεμάτων για τα οποία δεν υπήρξε ακόμα ουσιαστική διαβούλευση ή και που χρειάζονται τεχνοκρατική επεξεργασία και στήριξη.

Γι' αυτό ακριβώς το λόγο κατ' επανάληψη έχω δηλώσει ότι παρά την αξιοσημείωτη πρόοδο που έχει επιτευχθεί, απαιτείται χρόνος προκειμένου να παρουσιάσουμε ενώπιον του λαού μία συνολική λύση.

Είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο που στο Νταβός, κατά τη συνάντησή μου με το Γενικό Γραμματέα, στην παρουσία και του κ. Ακκιντζί, έχω εγείρει σειρά σημαντικών θεμάτων που απαιτούν είτε πολιτικές αποφάσεις είτε τεχνοκρατική επεξεργασία.

Στόχος μου είναι να παρουσιαστεί ενώπιον του λαού μία ολοκληρωμένη πρόταση που δεν θα τυγχάνει παρερμηνειών, δεν θα έχει κενά και ασάφειες και θα απαντά στις όποιες ανησυχίες του Κυπριακού λαού.

Κύριε Πρόεδρε κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Κατέβαλα προσπάθεια μέσα από μία μακροσκελή ομιλία να ενημερώσω το σώμα αλλά και το λαό για τη μέχρι σήμερα πορεία και τα αποτελέσματα του εν εξελίξει διαλόγου.

Όπως και στην αρχή της ομιλίας μου έχω αναφέρει, πρόθεση μου δεν είναι να ωραιοποιήσω ή να αποκρύψω τυχόν αδυναμίες ή αρνητικά που καταγράφονται στις διαπραγματεύσεις.

Ταυτόχρονα θέλω να αναφέρω πως υπάρχουν ακόμη θέματα που ευρίσκονται υπό διαπραγμάτευση και η όποια αναφορά θα ήτο ανώφελος ή επιβλαβής.

3^η Ενότητα: Διεθνείς, ευρωπαϊκές και περιφερειακές εξελίξεις.

Κύριε Πρόεδρε κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Αυτό που θέλω να γίνει από όλους κατανοητό είναι πως οι δυσκολίες που σήμερα αντιμετωπίζουμε ήταν ή θα πρέπει να ήταν αναμενόμενες, αφού μέσα

από την πάροδο του χρόνου σημαντικά συστατικά στοιχεία της λύσης αλλοιώνονται πολλές φορές κατά τρόπο μη αναστρέψιμο.

Και αν αυτό αποτελεί επιδίωξη της Τουρκίας θα ήτο ανεπίτρεπτο σε εμάς να παραμείνουμε άβουλοι και άτολμοι θεατές, επικαλούμενοι φοβίες, υπαρκτούς ή ανύπαρκτους κινδύνους.

Αυτό που κατά την άποψη μου απαιτείται είναι η συγκροτημένη στρατηγική.

Μία στρατηγική που θα αξιοποιεί τα περιφερειακά, ευρωπαϊκά και διεθνή δεδομένα.

Μια στρατηγική που θα αξιολογεί στη δεδομένη στιγμή τα υπέρτερα συμφέροντα των κρατών που εμπλέκονται, ώστε και με την ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων και πρωτοβουλιών να κάμψουμε την αδιαλλαξία και να ανατρέψουμε την απαράδεκτη κατάσταση πραγμάτων.

Χωρίς να θέλω να υπεισέλθω σε μία εκτεταμένη πολιτική ανάλυση των συνεργιών που αυτή την περίοδο καταγράφονται, θα ήθελα να μας προβληματίσει:

- Μπορεί να πραγματοποιούν οι στρατηγικοί σχεδιασμοί της Τουρκίας να καταστεί ενεργειακός κόμβος στην περιοχή χωρίς τη λύση του Κυπριακού;

- Μπορεί να πραγματοποιηθούν οι όποιες ευρωπαϊκές φιλοδοξίες της Τουρκίας χωρίς την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος;
- Λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές παραμέτρους και συνέπειες από την αντιμετώπιση μίας σειράς θερμών αντιπαραθέσεων, είτε στο εσωτερικό είτε σε περιφερειακό επίπεδο (όπως: μεταναστευτικό, Κουρδικό, Συρία, Ιράκ, Ρωσία), θα είναι ή όχι προς όφελος της Τουρκίας ο τερματισμός συντήρησης 43 χιλιάδων κατοχικού στρατού;
- Θα είναι ή όχι προς όφελος της Τουρκίας ο τερματισμός συντήρησης ενός παράνομου καθεστώτος;

Μέσα στο ίδιο πλαίσιο εμπίπτουν και οι προβληματισμοί που αφορούν το περιφερειακό περιβάλλον.

Ένα περιβάλλον που το διακρίνουν οι συγκρούσεις, οι ασύμμετρες απειλές, η αστάθεια και μία χωρίς προηγούμενο ανθρωπιστική κρίση που απειλεί ακόμη και τη συνοχή της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- Είναι ή όχι προς όφελος της διεθνούς κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης η επίλυση ενός μακροχρόνιου προβλήματος και η ενίσχυση του σταθεροποιητικού ρόλου που η Κύπρος μπορεί να διαδραματίσει στην περιοχή;
- Είναι ή όχι προς όφελος της διεθνούς κοινότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και των χωρών της περιοχής να μετατραπεί η Κύπρος σε ένα μοντέλο ειρηνικής συνύπαρξης χριστιανών και μουσουλμάνων;
- Είναι ή όχι γεγονός η για πρώτη φορά ενεργός εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να επιλύσει ένα ευρωπαϊκό πρόβλημα;

- Η επίλυση του Κυπριακού θα συμβάλει ή όχι στην εξομάλυνση των σχέσεων Τουρκίας-Ελλάδος;
- Η λύση του Κυπριακού θα είναι ή όχι προς όφελος των σχέσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης - NATO;

Το πόσο ευσταθούν οι προβληματισμοί που προανέφερα επιβεβαιώνεται μέσα από το ιδιαίτερα αναβαθμισμένο διεθνές ενδιαφέρον που εκδηλώνεται, με σωρεία επισκέψεων και πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται.

4^η Ενότητα: Προβληματισμοί ως προς την ακολουθητέα πορεία.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι βουλευτές

Οι προβληματισμοί που ανέπτυξα απευθύνονται στο σύνολο του λαού, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους.

Η λύση του Κυπριακού, αν ενδιαφέρει για τους όποιους άλλους λόγους τη Διεθνή Κοινότητα, την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τουρκία, θα πρέπει πολύ περισσότερο να ενδιαφέρει τον Κυπριακό λαό, αφού είναι ο πρώτος που άμεσα θα καρπωθεί τα οφέλη από μία λύση που θα ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του και θα καθησυχάζει τις ανησυχίες του.

Γι' αυτό και μη παραγνωρίζοντας τη ρευστότητα και το ευμετάβλητο της διεθνούς σκηνής, θα πρέπει να μη μείνουμε απαθείς επιτρέποντας στις όποιες σημερινές συγκυρίες να μας ξεπεράσουν.

Γι' αυτό, με πολύ σεβασμό, θα ήθελα να ρωτήσω:

- Υπάρχει άλλη από την επιλογή της συνέχισης και εντατικοποίησης της προσπάθειας ώστε το συντομότερο να απαλλαγούμε από την κατοχή και να επανενώσουμε την πατρίδα μας;
- Υπάρχει άλλος τρόπος ανάκτησης εδαφών ή επιστροφής περιουσιών;
- Υπάρχει άλλη επιλογή ανάσχεσης του εποικισμού;
- Υπάρχει άλλη οδός αποτροπής της μετατροπής του κατεχόμενου τμήματος σε τουρκική επαρχία;
- Υπάρχει άλλη μέθοδος διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατοχύρωσης των τεσσάρων ελευθεριών, με πλήρη εφαρμογή του Ευρωπαϊκού κεκτημένου σε όλη την επικράτεια της χώρας;
- Υπάρχει άλλη μέθοδος διάσωσης της πολιτιστικής και θρησκευτικής μας κληρονομιάς;

Κυρίες και κύριοι,

Τα ερωτήματα είναι ανεξάντλητα. Δεν χρειάζεται να επεκταθώ για τα αυτονόητα.

Και θέλω να κάνω ξεκάθαρο πως δεν απευθύνομαι μόνο στους Ελληνοκύπριους, αλλά ανάλογοι προβληματισμοί πρέπει να απασχολήσουν και τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας, που με νηφαλιότητα θα πρέπει να αναλογιστούν ποιο θα είναι το δικό τους μέλλον σε μία μοιρασμένη πατρίδα ή το όφελος τους από το τερματισμό της παρούσας κατάστασης.

Θα πρέπει να γίνει συνείδηση από όλους, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, πως η επιδιωκόμενη λύση θα πρέπει να είναι το αποτέλεσμα ενός αξιοπρεπούς συμβιβασμού, που θα δημιουργεί συνθήκες αλληλοσεβασμού και που δεν θα επιτρέπει την επιβολή της μειοψηφίας επί της πλειοψηφίας, ούτε φυσικά και το αντίστροφο.

Μία συμφωνία που δεν θα δημιουργεί νικητές ή θα αφήνει ηττημένους.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι βουλευτές.

Έχω επισημάνει μέσα από μία σειρά προβληματισμών ευκαιρίες, αλλά και κινδύνους.

Αυτό που θέλω να σας διαβεβαιώσω, είναι πως η επίκληση των όποιων κινδύνων από τη μη λύση, δεν θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως διάθεση από μέρους μου να αποδεχθώ σχέδιο που δεν θα ανταποκρίνεται στις προσδοκίες ή τις ανησυχίες του Κυπριακού λαού τις οποίες γνωρίζω πολύ καλά.

Είναι ακριβώς μέσα σε αυτό το πλαίσιο που, ανάμεσα σε άλλα:

- Αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες εμπλέξαμε για πρώτη φορά ενεργά την Ευρωπαϊκή Ένωση στη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού.
- Αξιοποιήσαμε τον ρόλο μας ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες προς όφελος της περιοχής και της ίδιας της Ένωσης.
- Δημιουργήσαμε και αξιοποιούμε συνέργιες στη βάση νέων δεδομένων, διαμορφώνοντας περιφερειακές συνεργασίες.

- Εμβαθύνουμε και ενισχύσαμε τις διμερείς μας σχέσεις με παραδοσιακούς φίλους αλλά και με χώρες που μπορεί να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στις προσπάθειες που καταβάλλουμε.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι βουλευτές

Όποιες και αν είναι οι ιδεολογικές μας διαφορές, όποιες και αν είναι οι διαφωνίες μας, αυτό που σίγουρα δεν μας χωρίζει είναι το κοινό όραμα απελευθέρωσης και επανένωσης της πατρίδας μας.

Ένα όραμα που αποτελεί ιστορική ευθύνη και χρέος όλων μας, ένα χρέος που δεν θα εξοφληθεί αν δεν πετύχουμε να διασφαλίσουμε στις μέλλουσες γενεές σιγουριά για ένα ασφαλές μέλλον.

Αυτή, αν θέλετε, είναι και η αξίωση της Κοινωνίας που μας παρακολουθεί.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.